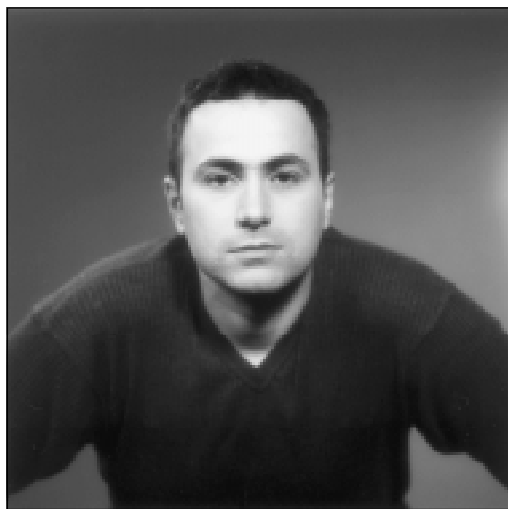

СТЕФАН ВЪЛДОБРЕВ:

СВИРЯ, ПИША РАЗНИ НЕЩА, ИГРАЯ В ПРЕДСТАВЛЕНИЯ ГОРЕ-ДОЛУ ОТКАКТО СЕ ПОМНЯ

Асен Терзиев: Ще се наложи да започнем с въпрос, който вероятно постоянно Ви задават, но нека го формулирам по малко по-различен начин. Занимавате се с най-различни неща – театър, музика, писане (поезия, драматургия), а сте завършили актьорско майсторство. По сходен начин в театъра присъстват и Вашите колеги от ВИТИЗ – Мариус Куркински, Камен Донев – и двамата не са единствено актьори. Помня, че на подобен въпрос в интервюта Мариус Куркински често отговаряше, че чрез хвърлянето в най-различни посоки търси за себе си смисъла на гумата „артист“. И с Вас ли е така? Имате ли свое определение за „артист“?

Стефан Вълдобрев: Специално при мен нещата стоят по следния начин. Това, което правя сега: заниманията с музика, театър, актьорстване, писане – всъщност не е нещо повече от онова, което съм правил, когато съм бил на, да кажем, дванайсет години. Само че тогава съм се учил и всичко е било в по-любителска форма. Но свиря, пиша разни неща, играя в представле-

Стефан Вълдобрев, личен архив

ния или съм на сцената горе-долу откакто се помня. Така че в момента просто продължавам да го правя, но разликата е, че вече това ми е професията. И това никога не ми се е струвало нещо необичайно.

Асен Терзиев: Но това, че станали професионален актьор не оказали влияние?

Стефан Вълдобрев: Ами – не. Просто продължих да правя онова, което съм правил и като дете. Тоест, не го приемах като нещо необичайно. За мен винаги е било върхово изживяване това да бъда на сцената и да виждам как успявам да споделя някакви неща, както когато по-късно записвах собствени текстове и музика, и виждах, че хората се вълнуват от тях. А между тези песни съм правил, например, монолози от пиеси или пък театър. Всъщност за мен всичко това винаги е представлявало нещо цялостно – да бъда артист или човек, който споделя някакви мисли от сцената. А когато от ВИТИЗ започнах да се занимавам професионално с театър, в периода от четири години не се занимавах с нищо друго, защото си казвах: ето, сега съм тук и трябва да се науча на някакъв занаят.

Асен Терзиев: И Все пак, актьорската професия не е ли най-ограничаващата?

Стефан Вълдобрев: Не, за мен актьорството е основен занаят – това е нещото, което мисля, че съм усвоил професионално.

Асен Терзиев: Да, но актьорът така или иначе е длъжен да се съобразява с тип драматургия, режисьорско решение и т. н. Докато в авторската музика и писането едва ли е така.

Стефан Вълдобрев: Да, тогава всичко е доста по-самостоятелно, доста по-отговорно. Макар че и за актьора нещата вече не са толкова ограничаващи. Съвременното актьорско присъствие е на съвсем друго ниво и също търси повече свобода и възможност за творческа изява.

Асен Терзиев: Следващите няколко въпроса ще бъдат свързани с творческите влияния във вашия път. Но нека първо ви попитам как стои лично за вас проблемът с оказването на влияния? Податлив ли сте? Как се възползвате от тях?

Стефан Вълдобрев: Мисля, че всеки човек, който се намира в началото на някакъв творчески път, изпитва различни влияния. Колкото повече е чел, слушал музика, гледал филми или представления, толкова по-големи влияния има, което е и толкова по-добре. Но постепенно започва да намира себе си и да се отърсва от тях.

Асен Терзиев: Кое тогава може да се опише като опасно влияние?

Стефан Вълдобрев: Няма опасно влияние, стига човек да се движи в естествена културна среда. Всички въздействия могат да се окажат ползотворни. В това отношение аз не съм изключение.

В началото започнах с някакви влияния и сега вече имам самочувствието да кажа, че вече започвам да се отърсвам от тях, да откривам своя път. Мисля, че в писането на театрална и филмова музика успях най-рано да се отърся от въздействието и да намеря себе си. Затова тази територия ми е особено скъпа. В театралната музика, струва ми се, още в самото начало започнах много на чисто, със свой собствен стил. Докато с поп и рок музиката не беше така – доста покъсно започнах да се освобождавам от известни влияния. А колкото до киното и театъра – гледаме толкова много, че там е най-трудно. Всеки има свои актьори-кумури и пр.

Асен Терзиев: Кои бяха Вашите „учители“ в театъра? Кой ви повлия най-силно като творческа среща?

Стефан Вълдобрев: Проф. Крикор Азарян и Тодор Колев са моите учители. И двамата са много ярки индивидуалности, хора с много заразителен маниер. Те най-силно са повлияли върху мен.

Асен Терзиев: А как продължихте да се „учите“ след ВИТИЗ?

Стефан Вълдобрев: Ами от спектаклите, в които съм участвал. Актьорът, щом започне да играе, започва и да „краде“ от партньорите си хватки, чалъми и т. н.

Асен Терзиев: Можете ли да откриете име на режисьор като силна творческа среща?

Стефан Вълдобрев: С Крикор Азарян съм правил най-много неща. От него съм повлиян най-силно, същевременно изпитах страхотно влияние от средата, от класа ми във ВИТИЗ – агски съм щастлив, че такава среща се осъществи. Става дума за Галин (Стоев), Камен (Донев), Мариус (Куркински), Кой-

на (Русева), Деса Красова (Касиел Ноа Ашер), Лилия (Лазарова) – ВЪобще за хората, с които съм учил заедно. Бяхме много добър клас.

Асен Терзиев: Добре, нека погледнем към драматургията. Кои са любимите Ви автори, любимите Ви пиеси?

Стефан Вълдобрев: По принцип съм голям фен на британската драматургия. Харесвам британските актьори, британския хумор. Това е нещо, което ми е агски близко – може би защото съм завършил такава гимназия. Включително, тук е мястото да го спомена, имах късмета да се запозная със Сара Кейн, един месец преди смъртта ѝ, на един уъркшоп във Варна, и да бъдем заедно една седмица.

Асен Терзиев: С какви впечатления за себе си Ви остави?

Стефан Вълдобрев: Много нараним човек... Много... Сецам се за това клише: „оголен нерв“... Също беше и по-тайна личност.

Асен Терзиев: А от работата в уъркшопа?

Стефан Вълдобрев: Странното беше, че всички се изненадахме как така може да се стартира от „а“ и „б“ – като в предучилищната възраст. Англичаните не се страхуват да започнат от съвсем дребничките неща, защото знаят, че това води до големите, докато ние малко се срамуваме. „Славянската голяма душа“ сякаш ни задължава да се захващаме директно с мащабните неща. Първият ген уъркшопът започна с почти ученически упражнения...

Асен Терзиев: Добре ли е да съществуват подобен курс, примерно във ВИТИЗ?

Стефан Вълдобрев: Да, като курс е добре.

Асен Терзиев: Питам Ви, защото популярният предразсъдък относно писането е, че то не може да се учи – или го владееш, или не.

Стефан Вълдобрев: Да, така е, но и не съвсем. Например Сара Кейн пока за начина, по който е учила самата тя, а сега нейните пиеси се поставят във всяка европейска столица. Ето тя, например, е доказателство за това, че има как човек да се учи в писането на драматургия¹.

Асен Терзиев: Да поговорим за музиката. Какво слухате през 80-те, 90-те? Какво слушате сега?

Стефан Вълдобрев: Ами през 80-те слушах това, което се слушаше масово – хеви метъл...

Асен Терзиев: Тогава сякаш музикалните течения бяха много чисти и конфликтни помежду си, докато сега не е така.

Стефан Вълдобрев: Да, да, но сега наистина е така. Слушам всякаква музика – не съм някакъв музикален талибан или фундаменталист, който да харесва само едно нещо и толкова. Около година-две слушах всичко, свързано с хеви метъла – „Judas Priest“, „Kiss“, „Accept“, „Metallica“, „Iron Maiden“, „Twisted Sister“, „Scorpions“ – всякакви такива твърди неща, от които и сега продължавам да пазя записи. След това дойде ню уейв вълната – „Dereche Mode“, „The Cure“, „New Order“, „U2“ и т. н. После имаше някаква несвоевременна и закъсняла „Pink Floyd“ вълна, която се появи като отникъде. После за известно кратко време слушах поетите с китара – също много силно те-

¹ Сара Кейн е завършила „Драматургия“ при проф. Дейвид Едгар в Бърмингамския университет. (Бел. рег.)

чение. Висоцки, например, който е толкова уникална Вселена, че може да се свърже с всичко в музиката. Когато започнах да правя и записвам песни съвсем професионално, се запалих по Стинг, който е цар на аранжиранията, дори може да служи като учебник. И сякаш той бе последното ми силно влияние, ако не пропусна и сиатълската вълна след това, през 90-те – „Nirvana“, „Soundgarden“, „Pearl Jam“. След това потърсих своите собствени пътища.

Асен Терзиев: А имате ли любим филмов композитор?

Стефан Вълдобрев: По принцип харесвам много италианските филмови композитори...

Асен Терзиев: В смисъл – Нино Рота, Енио Мориконе...?

Стефан Вълдобрев: По-скоро Нино Рота. Енио Мориконе ми е госта славнокав, докато Нино Рота е по-... крив. Харесвам също композитора на музиката към филма „Пощальонът“ – Хосе Луис Бакало; Никола Пиовани (композирал музиката на „Животът е прекрасен“). А въобще обичам и италианското кино.

Асен Терзиев: Да завършим с любимите и в литературата.

Стефан Вълдобрев: Последното нещо, което ми направи силно впечатление, бяха романите на Ник Хорнби.

Асен Терзиев: А любимите поети?

Стефан Вълдобрев: Много са. В ученическите си години много се влияех от Борис Христов. Сега също, но в по-малка степен. Като че ли всичките ми любими поети са до 70-те, 80-те години, защото след това, за съжаление, поезията девалвира и вече не е толкова популярна. Но наистина имаше и една много силна поетическа вълна през 90-те – Елин Рахнев, Георги Господи-

нов, Ясен Атанасов – тези хора, според мен, дадоха тласък на българската поезия. Така че за тях също мога да кажа, че са сред любимите ми.

Асен Терзиев: Следващите няколко въпроса ще бъдат свързани с... имате свой официален сайт (www.valdobrev.co.uk). Каква е неговата история?

Стефан Вълдобрев: Преди две-три години на концерт в Пловдив гоиде едно момче и ми каза, че е направило сайт. Аз го погледнах и много го харесах. След това решихме да го направим официален, качихме го на co.uk, а той продължи да го поддържа.

Асен Терзиев: Вие отваряте ли го? Как го ползвате?

Стефан Вълдобрев: Отварям го, но рядко. Всъщност и пощата си отварям сравнително рядко. Така че не ползвам сайта като обратна връзка – и в точно този смисъл малко се страхувам от Интернет-комуникациите. С хората се виждам достатъчно лице в лице и предпочитам този тип комуникация. Анонимността в Интернет ми се струва малко зловеща – прави човек агресивен и по някакъв начин му позволява да избива комплексите си. Докато при среща очи в очи – което се случва достатъчно, понеже се събираме всеки месец, даже не само във фен-клуба, а изобщо с хора (просто не харесвам много думата „фен“) – мога да си създам много точна преценка, т. е. имам госта правилна връзка.

Асен Терзиев: Приличат ли си в нещо хората, с които се срещате по този начин? Съществува ли „профил“ на вашия фен?

Стефан Вълдобрев: Колкото и нескромно да звучи, такъв профил има...

Асен Терзиев: Как може да бъде описан – какъв човек стои зад него, с какъв

се занимава? И дали има хора, които, примерно, Ви харесват само като музикант, а не като актьор, или обратно?

Стефан Вълдобрев: Да, да, дори и обратно. От разговорите си съм останал с впечатлението, че повече са хората, които ме предпочитат като актьор, отколкото като музикант.

Асен Терзиев: А книгата Ви имаше ли популярност?

Стефан Вълдобрев: Ами когато излезе, се изчерпи. Не знам. Какво трябва да значи „популярност“ ...

Асен Терзиев: От моите впечатления, хората първо Ви разпознават като музикант, след това като актьор...

Стефан Вълдобрев: Да, напълно е нормално, защото това е по-комерсиалното нещо. В смисъл, че една песен по радиото може да се чуе, да речем, едновременно от петстотин хиляди души. Докато за театъра, трябва подготовка – изисква игване, осмисляне, виждане. Ако трябва да бъда откровен, през последните година-две много повече комуникация осъществявам с хората, които игват в театъра. Това е, защото и самият аз си дадох чисто музикална почивка. След излизането на последния албум правя само клипове – спрех концертите и клубните участия, просто защото нямам време. Но така или иначе съвсем умишлено си бях казал, че искам повече да се занимавам с театър. В последно време се случиха доста интересни неща – покрай мен в театъра се оформи една постоянна група от хора, които станаха неговите луди фенове. Въобще без преувеличение те са гледали всяко представление, в което играя (а и не само), по шест–седем пъти. Игват постоянно, водят други хора със себе си. Те са най-реал-

ната ми връзка по отношение на това какво се е случило на сцената, както и дали съм се справил.

Асен Терзиев: Критични ли са? Правят ли Ви забележки?

Стефан Вълдобрев: Да, и освен това ползват много точни думи, които за мен са много полезни. Например след „Евридика“ – дойдоха две момичета от Бургас и едното от тях каза нещо много просто – бяхме слезли в „Максим“, където обикновено си говорим след представление: „Много ми хареса тази история, развълнувах се и се просълзах дори, защото обичам, когато някой се бори за любовта си“. С едно изречение тя описа какво е пиесата. Много вярвам на такъв тип общуване, защото то е най-истинско. Такова изречение е в състояние да ме поддържа през следващите двайсет и четири часа в кондиция и повишеност, защото така виждам и някакъв смисъл в това, което правя – да развълнувам по някакъв начин.

Асен Терзиев: Да се върнем на въпроса за профила на Вашите фенове – кои са хората, които го създават?

Стефан Вълдобрев: Ами по-мислителните хора, по-чувствителните, тези, които са с по-отворено съзнание. Не първичните, а онези които преосмислят нещата – този тип. Според мен, разбира се, може и да бъркам. Когато направихме фен-клуба, много от хората, тогава на по шестнайсет години, а сега на осемнайсет – деветнайсет, бяха абсолютно наясно за собствената си реализация. Едно от момичетата снимаше много професионално и сега се занимава с това, друга пишеше много хубави стихове и замина за Франция, където учи литература (по нейни стихове направихме албума на

Мая Бежанска). Две от момчетата правеха песни – заминаха за Америка и мислят да учат точно това; Драго, който направи сайта, сега си се занимава точно с такива неща, едно друго момиче искаше да се занимава с фермерство и сега учи точно това – агрономия. Въобще хора, които са много наясно със себе си и това много ми харесва. УВАЖАВАМ ТАКИВА ХОРА.

Асен Терзиев: Струвало ли ви се е понякога, че театърът е едно доста отживяло времето си изкуство, някак анахронично, може би? По какъв начин усещате нещо в театъра като „старомодно“ и по какъв като „актуално“ – в смисъла на съвременно, рефлексивно?

Стефан Вълдобрев: Когато преди няколко години гледах представление на британската трупа „Cheek by Jawl“ по „Както ви харесва“ на Шекспир, си спомням, че си казах: ето това е театър, който ми се иска да правя. Колкото до това какво е старомодно... да, има такива представления, дори е пълно – остарели като форма, например... Обаче сред тях има и такива, които по странен начин успяват да те развълнуват, дори със старомодността на изразните средства. Докато има спектакли, които са модерни като изразни средства, но въобще не могат да ме развълнуват, да ме грабнат. Така че по отношение на неща като „модерно“ и „старомодно“ не мога да бъда категоричен...

Асен Терзиев: Кое е в такъв случай уникалното нещо в театъра, което продължава да кара хората да го предпочитат наравно с, да кажем, преживяването в киното или на концерта?

Стефан Вълдобрев: Няма какво друго да бъде, освен живото присъствие. Нищо друго не е.

Асен Терзиев: А има ли „поколения“ в театъра? Задавам ви този въпрос, като на актьор, който е играл при режисьори от най-различни възрасти – от Красимир Спасов, Крикор Азарян, до Галин Стоев и Десислава Шпатова.

Стефан Вълдобрев: Има, да... просто не може да няма. Актьорът по принцип се стреми да вземе от всеки по нещо полезно, да „купи“ нещо. Мисля, че, общо взето, за тия десет години почти няма режисьор, с когото да не съм работил и от всеки съм вземал по нещо тайно.

Асен Терзиев: Валидна ли е опозицията „стари – млади“?

Стефан Вълдобрев: Не, според мен, не е валидна. Има хора, които са млади по дух и когато са на седемдесет години. Аз лично единствено се гразня от хора, които въобще не се възползват от това, че България се отвори през последните години. Те се държат така, сякаш няма съвременни филми, представления, все едно нищо не се случва. Но това въобще не е въпрос на години. Доста хора на моята възраст, дори колеги, се държат така, все едно този друг театрален свят не съществува. Докато аз мисля, че в момента трябва да сме любопитни, както се казва, да „гребем с пълни шепи“, да се учим, да гледаме и да опитваме да комбинираме тези неща с нашата собствена уникалност. Защото по някакъв начин действително съществува уникална чувствителност по нашите географски ширини и тя присъства у всеки български актьор, който не е валидна за повечето актьори на Запад. Но на нас пък ни липсва тяхната отвореност и дисциплина.

Асен Терзиев: Работите на щат в Театър „Българска армия“. Защо пред-

почитате този начин на работа през свободната практика?

Стефан Вълдобрев: Няма никакъв проблем да бъдеш актьор на свободна практика, както и да бъдеш актьор на щат и да репетираш външни представления. Работя в най-добрия театър в България и не виждам причина да не продължавам. Общо взето, човек се стреми да бъде на най-доброто място.

Асен Терзиев: Но все пак работата на щат е ограничаваща най-малко с това, че със сигурност понякога ви налага да участвате в неща, които не ви интересуват.

Стефан Вълдобрев: Да, така е, но и не познавам актьор, с когото това да не се е случвало. То си е част от професията. Наистина е имало представления, в които не съм се чувствал добре, но това не е силна причина да се отказвам.

Асен Терзиев: Работили сте с Тегу Москов в „Майстора и Маргарита“ и сега в „Комедия на слугите“. В какво се състои провокацията в работата с него от ваша гледна точка?

Стефан Вълдобрев: При него се научих да отключвам фантазията си, да тренирам бързината на мисълта и рефлексите си. Прекрасно е и когато всичко това става с една привидна лекота, като някаква фиеста, празник – тогава усещането е много светло, хубаво и при него винаги е така.

Асен Терзиев: Тази лекота не е ли по-скоро външен ефект, на който се наслаждават повече зрителите, т. е. нещо, за което стои доста упорит труд?

Стефан Вълдобрев: Напротив, и на репетиции е така, макар че съм убеден, че за всичко това се крие сериозна

предварителна подготовка от страна на Тегу. От него също така се научих на нещо, което пренесох в работата си с музикантите – умението да накараш хората да се чувстват съпричастни към това, което се прави, както в същото време добре знаеш от коя точка тръгваш и докъде трябва да стигнеш, но оставяш музикантите или актьорите да се чувстват свободни да стигнат дотам сами.

Асен Терзиев: Извън театъра, в музиката, сякаш въобще не театрализирате своя имидж. Не създавате някакъв сценичен или визуален образ, което рокмузикантите правят много често. По-логично щеше да изглежда, ако правехте точно обратното, особено след като сте актьор.

Стефан Вълдобрев: Умишлено избягвам театрализацията именно заради това очакване. И аз си казвах така, че хората ще си помислят – той е актьор и сега ще започне да си помага с театрални изразни средства. Умишлено гледам да разделям нещата, струва ми се непочтено да си помагаш в едното с другото. Например в представления, винаги съм бягал и дори съм настоявал на това да не се налага да свиря на инструмент или да пея някаква песен. Това, разбира се, може и да не е съвсем така, а да си е просто някаква моя фикс-идея, но засега вярвам, че именно така е правилно. Вълнувам се повече от същността на нещата и сигурно затова не обръщам много внимание на външните неща. За мен думите са по-важни от това с какъв вид ги казваш – те са всъщност най-важното нещо.

Разговаря Асен Терзиев